

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku
a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní
politiky a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Martin Kuta
Tereza Pekariková
Tadeáš Bajusz
Tomáš Kabíček

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

OBSAH

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	3
BOSNA A HERCEGOVINA: VÝVOJ V REPUBLICE SRBSKÉ	3
DRUHÁ PŘÍSTUPOVÁ KONFERENCE SRBSKO	4
PŘÍSTUPOVÁ KONFERENCE TURECKO	5
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	7
ARMÉNIE: ZAHÁJENÍ VYJEDNÁVÁNÍ O NOVÉ DOHODĚ	7
OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV V AGENDĚ ESVČ	7
EP: VZTAHY S ČÍNOU	8
ESVČ KE KUBĚ A VOLBÁM VE VENEZUELE	9
RADA PŘIDRUŽENÍ UKRAJINA	10
ZÁVĚRY RADY K IRÁKU	11
ESVČ K SITUACI V BURUNDI	12
VZTAHY SE ZEMĚMI STŘEDNÍ ASIE	12
DOKUMENTY SZBP EU	14

Kontakt:Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.czŠtěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

BOSNA A HERCEGOVINA: VÝVOJ V REPUBLICCE SRBSKÉ

Pozadí

V Bosně a Hercegovině vyvrcholil spor mezi politickou reprezentací Republiky srbské a zbytku státu. Státní policie zadržela pět občanů srbské národnosti kvůli údajnému spáchání válečných zločinů během války v 90. letech.¹ Politická reprezentace Republiky srbské to ale považuje za porušení dřívějších dohod (především proto, že během zatýkání policie prohledávala také budovy místních samospráv a policejní služebny). Jako reakce na to proběhla mimořádná schůze Národního shromáždění Republiky srbské, na němž prezident Republiky srbské Milorad Dodik oznámil, že Republika přeruší spolupráci s celostátní policií, soudy a státním zastupitelstvím, dokud nedojde k dohodě na celostátní úrovni o předcházení podobným situacím.² V kontextu dřívějších Dodikových prohlášení by dohoda měla obsahovat ustanovení, podle kterých by válečné zločiny neměly být stíhány státní policií.³

Aktuálně

ESVČ vydala k situaci dne 10. prosince prohlášení, v němž rozhodnutí Národního shromáždění kritizuje. Jedná se o krok, který ohrožuje funkčnost soudní moci v zemi a systému vynuocování práva.⁴ Podobně se vyjádřili také zástupci některých ambasad v zemi a zástupce vysokého představitele mezinárodního společenství (OHR); policie, státní zastupitelství a soudy mají podle něj celostátní působnost.⁵

V Bruselu proběhla konference k příležitosti sjednání Daytonské dohody před dvaceti lety.⁶ Na této konferenci předseda prezidia (kolektivní hlavy státu) Bosny a Hercegoviny Dragan Čović prohlásil, že dohoda v současnosti nedokáže nahradit funkční a moderní ústavní text, který by umožňoval posilovat občanskou společnost a celkovou důvěru občanů ve stát. Komisař pro rozšiřování a politiku sousedství Johannes Hahn při té příležitosti prohlásil, že země by měla překonat logiku fungování podle Daytonských dohod (vzájemné veto ze strany všech konstitutivních národů) a měla by zahájit reformy s cílem směřovat do EU.⁷ Hahn dále zdůraznil tři konkrétní výsledky za uplynulý rok, které výrazně přiblížily zemi členství v EU:

- 1) písemné závazky bosensko-hercegovinské politické reprezentace, které mají vést ke členství v EU,
- 2) z toho vyplývající reformní agenda (socioekonomická opatření, opatření povahy právního státu a veřejné správy),
- 3) vstup stabilizační a asociační dohody v účinnost jako výsledek předchozích dvou kroků.

¹ Balkaninsight.com: Bosnia Arrests Five for Bosanski Novi War Crimes, 10. 12. 2015, [ZDE](#).

² Balkaninsight.com: Bosnian Serbs Halt Cooperation with State Police, Court, 10. 12. 2015, [ZDE](#).

³ K nedávnému vývoji v zemi, který se dotýkal vztahů mezi Republikou srbskou a zbytkem státu, viz Přehled SZBP listopad 2015, [ZDE](#).

⁴ ESVČ: Statement by the Spokesperson on the decision of the Republika Srpska government to suspend cooperation with certain judicial and law enforcement agencies in Bosnia and Herzegovina, 10. 12. 2015, [ZDE](#).

⁵ OHR.int: Statement on the December 10 conclusions of the RS Government, 10. 12. 2015, [ZDE](#).

⁶ Europeanwesternbalkans.com: European Parliament marks 20 years since the Dayton-Paris Peace Agreement, 9. 12. 2015, [ZDE](#).

⁷ Evropská komise: Remarks by Johannes Hahn, Conference "European Future of Bosnia & Herzegovina – 20 years after Dayton-Paris Peace Agreement in the European Parliament, 9. 12. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Hahn dále zdůraznil kroky, které je potřeba uskutečnit – zřídit koordinační mechanismus mezi EU a institucemi Bosny a Hercegoviny, který umožní politická jednání o reformních opatřeních a jejich praktické zavádění tak, jak vyplývá ze stabilizační a asociační dohody. V neposlední řadě nesmí politická reprezentace upozadit vlastní závazky, které si stanovila v reformní agendě. V podobném duchu se nesl také projev vysoké představitelky Mogheriniové.⁸ Ta zdůraznila kulturní a identitární odlišnost jednotlivých konstitutivních národů. Zdůraznila ale, že je třeba nového přístupu, který by umožnil překonání odlišností a společné směřování států do struktur EU.

Dne 11. prosince proběhlo první zasedání rady přidružení EU-Bosna a Hercegovina.⁹ Jednání se zúčastnili za stranu EU vysoká představitelka Mogheriniová, komisař Hahn a za bosensko-hercegovinskou stranou předseda rady ministrů Denis Zvizdić, ministr pro zahraniční obchod a hospodářské vztahy Mirko Šarović a ministr zahraničí Igor Crnadak. Rada zdůraznila uvádění opatření obsažených v reformní agendě v praxi. Vyzvala ke zlepšování socioekonomické situace v zemi, která by neměla být zastíněna nedávnými spory o povahu soudnictví a systému státního zastupitelství. Dále musí dojít ke zlepšení vnitřní koordinace evropských záležitostí, aby země mohla lépe využít spolupráce s EU v těch oblastech, které jsou klíčové a zároveň prospěšné pro občany. Rada dále uvítala zprávu o stavu země, kterou představila EK v první polovině listopadu.¹⁰

K Bosně a Hercegovině viz také sekci Dokumenty SZBP.

DRUHÁ PŘÍSTUPOVÁ KONFERENCE SRBSKO

Pozadí

Přístupová jednání Srbska do EU byla zahájena v roce 2014, kdy se konala první mezivládní přístupová konference.¹¹ Stalo se tak až ve chvíli, kdy srbská vláda za přispění ESVČ souhlasila se sjednáním dohody o normalizaci vztahů s Kosovem.

V listopadu 2015 vedoucí mise EU v Srbsku Michael Davenport uvedl, že v období let 2014 a 2015 srbská vláda pracovala především na přípravě akčních plánů, které byly předpokladem pro otevření první kapitoly přístupového jednání.¹²

Aktuálně

Dne 14. prosince se uskutečnila druhá přístupová konference se Srbskem na ministerské úrovni. Byly otevřeny dvě kapitoly. První z nich byla kapitola číslo 32 týkající se finanční kontroly a druhou pak byla kapitola 35, která se věnuje vztahům mezi Srbskem a Kosovem.¹³ Jednání se

⁸ ESVČ: Opening remarks by the High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the Conference "European Future of Bosnia & Herzegovina – 20 years after Dayton-Paris Peace Agreement" at the European Parliament, 9. 12. 2015, [ZDE](#).

⁹ Rada EU: Joint Press release - First meeting of Stabilisation and Association Council between Bosnia and Herzegovina and the EU, 11. 12. 2015, [ZDE](#).

¹⁰ Zpráva viz Evropská komise: Bosnia And Herzegovina 2015 Report, [ZDE](#).

Zpráva se věnuje oblastem důležitým pro směřování do EU. V politické oblasti EK zdůraznila loni proběhlé volby, pokrok v zavádění nového soudního systému a systému státního zastupitelství, boj proti organizovanému zločinu a korupci. Pokroku musí být dosaženo v oblasti lidských práv. V hospodářské oblasti byly uskutečněny další kroky k tržnímu hospodářství; tíživá je ale situace v oblasti nezaměstnanosti mladých (téměř 28 %, 63 % mezi mladými lidmi). Zpráva dále identifikuje oblasti evropských acquis, na něž se bosenské instituce musejí zaměřit.

¹¹ Přehled SZBP duben 2014, [ZDE](#).

¹² Europa.rs: Davenport: Significant Progress on EU Path, 10. 11. 2015, [ZDE](#).

¹³ Rada EU: Accession conference with Serbia: First two chapters opened, 14. 12. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

zúčastnili za EK komisař pro rozšiřování a politiku sousedství Johannes Hahn, srbská delegace byla vedena předsedou vlády Alexandrem Vučićem, dále se účastnil ministr zahraničí Ivica Dačić, ministryně odpovědná za evropskou integraci Jadranka Joksimovićová a ministr financí Dušan Vujović.

V kapitole číslo 32 zabývající se finanční kontrolou je stanoveno, že Srbsko bude muset pokračovat v harmonizaci s právem EU. Mezi body, které nutně Srbsko musí splnit, patří například změna právního rámce s cílem jednotné legislativy PIFC (*Public International Financial Control*). Dalším bodem je, že obdoba nejvyššího kontrolního úřadu musí fungovat v souladu se standardy INTOSAI (*International Organisation of Supreme Audit Institutions*).¹⁴ Dále má Srbsko za úkol bojovat proti korupci a podvodům. V této věci pak spolupracuje s Komisí, aby došlo ke splnění daných závazků. Poslední bod týkající se otázky finanční kontroly je ratifikace a aplikace ženevské mezinárodní úmluvy z roku 1929. V souladu s ní souhlasí s ověřováním euromincí a eurobankovek.¹⁵

Podle EU je Srbsko dostatečně připravené na projednání kapitoly 35 a panuje dobrá víra, že srbská vláda bude pokračovat v zahájených činnostech, které souvisí s normalizací vztahů s Kosovem. V rámci této kapitoly má srbská vláda zajistit naplňování svých závazků, které byly již dříve dohodnuty (například asociace srbských municipalit, řešení situace v Mitrovici, telekomunikační dohody ad.).¹⁶ Vedoucí mise Davenport ke kapitole 35 uvedl, že jejím cílem není pouhé uznání Kosova ze strany Srbska, ale celková normalizace vztahů. Srbská vláda by dále měla mít možnost plné kontroly nad pokrokem v procesu normalizace vztahů s Kosovem.¹⁷ Davenport dále uvedl, že neočekává, že by se ze srbsko-kosovských vztahů stala podobná překážka jako v případě postoje Turecka k řešení kyperské otázky. To také vyplývá z postoje EU, kterou ke kapitole 35 přijala. Společný postoj EU ke kapitole 35 dále obsahuje další kritéria pro tuto kapitolu, které bude EK a ESVČ sledovat a Radu o tom dvakrát ročně zpravovat.¹⁸

PŘÍSTUPOVÁ KONFERENCE TURECKO

Popis problematiky

Přístupové jednání s Tureckem bylo zahájeno v roce 2005 ovšem s podmínkou, že Turecko uzná nezávislost Republiky Kypr (řecká část ostrova) tím, že původní asociační dohodu sjednanou v roce 1963 bude aplikovat také na všechny nové členské státy z roku 2004. Turecká vláda tak učinila, ale zároveň vydala prohlášení, podle něhož neuznává samostatnost jižní části ostrova. Evropská rada v návaznosti na to rozhodla, že v rámci přístupových rozhovorů nebudou některé kapitoly otevřeny vůbec a nedojde k uzavření žádné další kapitoly.¹⁹

¹⁴ Jedná se o poradní organizaci, která zastřešuje nejvyšší kontrolní instituce a zajišťuje jejich rozvoj. INTOSAI.org: About us, [ZDE](#).

¹⁵ Rada EU: Second meeting of the Accession Conference with Sserbia at Ministerial level-First two chapters opened Brussels, 14 December 2015, 14. 12. 2015 [ZDE](#).

¹⁶ Jedná se o závazky, které byly sjednány v průběhu roku 2015.

Viz Přehled SZBP březen 2015, [ZDE](#), Přehled SZBP červen 2015, [ZDE](#), Přehled SZBP srpen 2015, [ZDE](#).

¹⁷ Europa.rs: Davenport: Goal of Chapter 35 is not Recognition of Kosovo* but Comprehensive Normalisation of Relations, 17. 12. 2015, [ZDE](#).

¹⁸ Rada EU: Second meeting of the Accession Conference with Sserbia at Ministerial level-First two chapters opened Brussels, 14 December 2015, 14. 12. 2015 [ZDE](#).

Přehled kritérií viz Společný postoj EU viz Rada EU: Accession Document 12/15 European Union Common Position Chapter 35: Other issues Item 1: Normalisation of relations between Serbia and Kosovo*, 30. 11. 2015, [ZDE](#).

¹⁹ Euractiv.com: Turkey accession and Cyprus, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

I přes zablokované přístupové jednání je Turecko důležitým partnerem EU z hlediska obchodních a politických vztahů.

V květnu 2015 proběhlo zasedání Rady přidružení EU-Turecko.²⁰ V listopadu 2015 proběhl summit EU-Turecko, jehož hlavním tématem bylo zvládnutí migračního tlaku na evropské státy. Vedle toho došlo také k rozhodnutí o otevření dalších přístupových kapitol.²¹

Jednání v institucích EU

Dne 14. prosince se konala jedenáctá přístupová konference s Tureckem na ministerské úrovni.²² Jednání se účastnili představitelé lucemburského předsednictví Radě, dále komisař pro rozšiřování a politiku sousedství Johannes Hahn, turecký místopředseda vlády Mehmet Şimşek, ministr zahraničních věcí Mevlüt Çavuşoğlu a ministr pro evropské záležitosti Volkan Bozokir.

Na konferenci došlo k otevření projednávání kapitoly 17 hospodářské a měnové politiky. V této kapitole se jedná mimo jiné o nezávislost centrální banky (zákaz financování veřejného sektoru centrální bankou a s tím souvisejícímu zákaz přístupů veřejného sektoru k finančním institucím). Turecko by mělo sladit svou fiskální politiku s Paktem stability a růstu, aby bylo v budoucnu zajištěno přijetí společné měny. Dalším bodem této kapitoly je zavedení právního rámce pro sladění rozpočtových rámců dle směrnice Rady 2011/85/EU.²³

Celkově je v současnosti otevřeno 15 kapitol; provizorně byla uzavřena pouze jedna (věda a výzkum).²⁴

Stranou nezůstala debata o aktuálních tématech. Byl i nadále zdůrazněn význam partnerství a spolupráce EU a Turecka v oblasti zvládnutí migračních toků, boji proti terorismu, energetiky, hospodářských a obchodních vztahů.

V druhé polovině prosince se ESVČ vyjádřila ke zhoršující se bezpečnostní situaci na jihovýchodě země.²⁵ Turecké ozbrojené a bezpečnostní složky podnikly tzv. protiteroristickou operaci v této oblasti, jejímž cílem bylo zneškodnění kurdských teroristických buněk.²⁶ Dle údajů při této operaci zahynulo 55 kurdských ozbrojenců. Představitelé Kurdů naopak vyzvali k výraznějšímu odporu proti tureckým vládním jednotkám.²⁷ ESVČ i přes pochopení pro operaci namířenou proti teroristickým buňkám, které ohrožují bezpečnost tureckého státu, vyzvala k provádění operace takovým způsobem, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví civilistů. Zároveň vyzvala k ukončení násilných střetů a obnovení kurdského mírového procesu.²⁸

²⁰ Přehled SZBP květen 2015, [ZDE](#).

²¹ Přehled SZBP listopad 2015, [ZDE](#).

²² Rada EU: Accession Conference at Ministerial level opens negotiations with Turkey on Chapter 17 - Economic and monetary policy, 14. 12. 2015, [ZDE](#).

²³ Eur-lex: Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států, 23. 11. 2011, [ZDE](#).

²⁴ Přehled otevřených kapitol viz EK: Turkey, [ZDE](#).

²⁵ ESVČ: Statement by the Spokesperson on the deteriorating security situation in the southeast of Turkey, 22. 12. 2015, [ZDE](#).

²⁶ Middleeasteye.net: Turkey sends tanks on to streets of Kurdish cities, 16. 12. 2015, [ZDE](#).

²⁷ Middleeasteye.net: Kurdish leader calls for 'honourable resistance' after Turkish forces kill 55, 18. 12. 2015, [ZDE](#).

²⁸ K nedávnému pozastavení mírového procesu viz Přehled SZBP červenec 2015, [ZDE](#)

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

ARMÉNIE: ZAHÁJENÍ VYJEDNÁVÁNÍ O NOVÉ DOHODĚ

Popis problematiky

Arménie je v rámci Evropské politiky sousedství (ENP) zapojena do Východního partnerství. V roce 2014 se arménská vláda rozhodla neprohlubovat další spolupráci s EU (sjednání stabilizační a asociační dohody jako tomu bylo v případě Ukrajiny, Gruzie a Moldavska).²⁹ Země se v roce 2015 zapojila do Euroasijské unie, platformy ekonomické a politické spolupráce, kterou podporuje Rusko. Spolupráce byla omezena pouze na oblasti společného zájmu s tím, že se zemí bude sjednána nová dohoda.³⁰ Posílení a obnovení vztahů s Arménií přinesl summit Východního partnerství v Rize v květnu 2015, na němž také došlo k vyjasnění oblastí společného zájmu (a tedy prohlubující se spolupráce).³¹

Zaměření na společné oblasti zájmů mezi EU a partnerskou zemí je rovněž cílem revidované ENP.³²

Jednání v institucích EU

Dne 7. prosince byly zahájeny rozhovory o nové dohodě, která bude představovat rámec pro spolupráci v politických, hospodářských a sektorových oblastech, které obě strany identifikovaly jako prioritní. Jedná se o energetiku, dopravu a životní prostředí, obchodní a investiční vztahy a zvýšenou mobilitu občanů. Dohoda má nahradit dohodu o partnerství a spolupráci z roku 1999; zároveň z politického hlediska se očekává překonání nejistoty, kterou na společné vztahy uvrhlo rozhodnutí arménské vlády nesjednávat stabilizační a asociační dohodu.³³

Jednání se účastnila vysoká představitelka Mogheriniová a arménský ministr zahraničních věcí Edvard Nalbandian. Mogheriniová uvedla, že by jednání měla směřovat k brzkému sjednání dohody.³⁴

OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV V AGENDĚ ESVČ

Popis problematiky

Ochrana lidských práv vyplývá z cílů EU stanovených v zakládajících smlouvách (čl. 2 Smlouvy o EU). EU považuje lidská práva za univerzální (s celosvětovou platností) a nedělitelná. Jejich

²⁹ Přehled SZBP březen 2014, [ZDE](#).

³⁰ Přehled SZBP březen 2015, [ZDE](#).

³¹ Přehled SZBP květen 2015, [ZDE](#).

Oblasti spolupráce byly nastíněny už ve společném prohlášení EU a Arménie před konáním Vilniuského summitu Východního partnerství v listopadu 2013. Viz ESVČ: Joint statement between the European Union and the Republic of Armenia as agreed by High Representative Catherine Ashton and Foreign Minister Edward Nalbandian (Vilnius, 29 November 2013), 29. 11. 2013, [ZDE](#).

³² Přehled SZBP listopad 2015, [ZDE](#).

³³ ESVČ: EU and Armenia launch negotiations for a new agreement, 7. 12. 2015, [ZDE](#).

³⁴ ESVČ: Introductory remarks by High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the launching of negotiations for a new agreement between the EU and Armenia, 7. 12. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

podpora je jedním ze základních principů vztahů EU s nečlenskými státy.³⁵ Podpora lidských práv a demokracie obecně je stanovena v akčním plánu a strategickém rámci EU, který byl schválen Radou v červnu 2012.³⁶

Jednání v institucích EU

Komisař pro mezinárodní spolupráci a rozvoj Neven Mimica představil nový mechanismus EU pro asistenci ochráncům lidských práv ve třetích zemích.³⁷ Mechanismus tvoří opatření s rozdílnou časovou působností.

- Krátkodobá opatření zahrnují poskytnutí fyzické ochrany, právní a zdravotní podpory, monitoring soudních procesů a podmínek ve vězení a v nejzávažším případě také relokaci.
- Střednědobá opatření souvisí s identifikací možných rizik pro ochránce lidských práv, dále potom vzdělávání v oblasti osobní bezpečnosti (včetně digitální bezpečnosti).
- Mezi dlouhodobá opatření patří podpora národním sítím ochránců lidských práv, advokacii se zaměřením na podporu lidských práv, rozvoji národních strategií proti porušování lidských práv.

Mechanismus byl konzultován s předními nevládními lidskoprávními organizacemi.

Používání tohoto mechanismu by mělo být zahájeno před rokem 2018. V tomto období je z prostředků EU k dispozici 15 milionů EUR.

EP: VZTAHY S ČÍNOU

Popis problematiky

Vztahy mezi EU a Čínou jsou pěstovány od roku 1985. Naposledy byly priority stanoveny ve strategickém dokumentu z roku 2013. Každoročně probíhají dvoustranná jednání na summitech a rovněž probíhá několik dialogů na nejvyšší úrovni. Tyto dialogy se věnují zpracovatelskému průmyslu, vzdělávání, clům, jaderné energii, ochraně spotřebitelů. Od roku 1995 jsou také vedeny dialogy o lidských právech.

Jednání v institucích EU

Dne 15. prosince proběhlo na plénu Evropského parlamentu projednávání vztahů mezi EU a Čínou. Zástupce vysoké představitelky přednesl vývoj jednání s Čínou v jednotlivých oblastech: investiční dohoda, lidská práva, mezinárodní politika (s ohledem na vývoj v Africe, na Blízkém východě a ve Střední Asii), větší zapojení země do mezinárodního dění prostřednictvím OSN, G20, Světové obchodní organizace (WTO) a podílu v boji proti klimatickým změnám a ochraně životního prostředí. Ze strany poslanců dále zaznělo, že s Čínou je třeba spolupracovat i v oblasti kybernetické bezpečnosti, boje proti terorismu a stabilitou finančních trhů. EU by měla jako hodnotová organizace dbát na podporu lidských práv ve vztahu k Tibetu a Ujgursku, zahraničním nevládním organizacím, které působí na území Číny a také proti cenzuře internetu v zemi.³⁸

³⁵ ESVČ: Human Rights and Democracy, [ZDE](#).

³⁶ Rada EU: EU Strategic Framework and Action Plan on Human Rights and Democracy, 25. 6. 2012, [ZDE](#).

³⁷ Europa.eu: EU launches innovative new mechanism to help human rights defenders, 9. 12. 2015, [ZDE](#).

³⁸ Evropský parlament: EU-China relations (debate), 15. 12. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Dne 16. prosince přijalo plénum zprávu o vztazích EU-Čína.³⁹ Zpráva zdůrazňuje, že EU by měla být jednotná ve vztahu k Číně. Čína je vyzvána, aby se výrazněji zapojila do mezinárodního finančního systému. V textu jsou dále obsaženy obavy z navržených textů návrhů zákonů o fungování zahraničních nevládních organizací a kybernetické bezpečnosti. Dokument je dále věnován vnitrostátní situaci, mezinárodnímu zapojení Číny a vztahy mezi Čínou a Tchajwanem.

ESVČ KE KUBĚ A VOLBÁM VE VENEZUELE

Popis problematiky

Spolupráce mezi EU a Kubou byla obnovena v říjnu 2008. Od té doby uvolnila EU finanční prostředky ve výši 140 milionů EUR. EU finančně podporuje: 1) pomoc při rehabilitaci a rekonstrukci oblastí postižených hurikány, 2) potravinovou bezpečnost, 3) opatření proti změnám klimatu a obnovitelné zdroje energie, 4) kulturní a vzdělanostní výpomoc, 5) výměny odborných expertíz a podporu ekonomické a sociální modernizace. V dubnu 2014 byl navíc přijat nový rozvojový program, jehož cílem je poskytnout Kubě v rozmezí let 2014–2020 částku 50 milionů EUR, a to na oblasti udržitelného zemědělství a potravinové bezpečnosti, stejně tak jako na životní prostředí, změny klimatu a podporu udržitelných hospodářských a sociálních inovací.

V dubnu 2014 byla zahájena dvoustranná jednání mezi EU a Kubou s cílem sjednání dohody o politickém dialogu a spolupráci.⁴⁰

Jednání v institucích EU

Ve dnech 1. a 2. prosince proběhlo již 6. kolo jednání mezi EU a Kubou, jehož cílem byla diskuze ohledně možnosti uzavření Dohody o politickém dialogu a spolupráci. Jednání se věnovalo hlavním kapitolám Dohody. V rámci kapitoly Obchodní a hospodářské spolupráce bylo dosaženo finální shody na textu. V kapitole Spolupráce a politický dialog byl učiněn značný pokrok, včetně záležitostí jako konzulární ochrana, podpora podnikání atd. Obě strany si zároveň na jednání začaly vyměňovat stanoviska ohledně institucionální a obecné podoby budoucí smlouvy, stejně tak jako ohledně možného znění preambule. Závěrem se strany dohodly na pokračování jednání; další kolo proběhne během prvních měsíců roku 2016 v Havaně.

Stanovisko ESVČ k volbám ve Venezuele

Výsledky venezuelských voleb přinesly výrazné vítězství opozičních politických sil. Znamenalo to první porážku vládnoucí Socialistické strany od roku 1999. Porážka socialistů byla způsobena především hlubokou sociální a hospodářskou krizí. Do budoucna tak nastane kohabitace – souběh socialistického prezidenta Nicolase Madury, který byl zvolen v přímých volbách v roce 2013, a jemu opoziční vlády vzešlé z Národního shromáždění.⁴¹

Vysoká představitelka ve svém vyjádření ocenila především pokojný průběh volby nového Národního shromáždění a také to, že tento proces proběhl v duchu demokratické odpovědnosti a transparence. Hlas, kterým voliči vyjádřili své politické postoje, považuje za hlas volající po

³⁹ Evropský parlament: EU-China Relations, 16. 12. 2015, [ZDE](#).

⁴⁰ Press release on the sixth round of EU-Cuba negotiations towards a bilateral Political Dialogue and Cooperation Agreement in Brussels. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/151202_04_en.htm

⁴¹ Huffingtonpost.com: Will A Venezuelan Opposition Party's Election Victory Bring Real Change? 19. 12. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

změně a jde o jasnou výzvu pro všechny politické aktéry a instituce o zlepšení situace v zemi. EU je i nadále připravena asistovat při posilování demokratických institucí v zemi.

RADA PŘIDRUŽENÍ UKRAJINA

Popis problematiky

Stabilizační a asociační dohoda, kterou v červnu 2014 podepsaly EU a Ukrajina, znamená pro ukrajinskou stranu povinnost uskutečňovat vnitropolitické reformy. Jejich průběh sleduje Rada přidružení, která je nejvyšším orgánem přístupového jednání s rozhodovací pravomocí.

V první polovině prosince byla Vysokým komisařem OSN pro lidská práva zveřejněna zpráva o situaci lidských práva na Ukrajině v druhé polovině roku 2015. Zpráva uvádí, že i přes sjednaná příměří (v Minsku v únoru 2015, posléze nové ujednání v srpnu) dochází k výraznému porušování lidských práv. Zpráva dále uvádí, že v listopadu došlo k nárůstu násilných střetů mezi jednotkami ukrajinské armády a povstaleckými ozbrojenými jednotkami.⁴²

Jednání v institucích EU

Dne 7. prosince proběhlo druhé zasedání Rady přidružení EU-Ukrajina. Zasedání se účastnili ukrajinský premiér Jaceňuk a zástupci ukrajinských ministerstev a vysoká představitelka Mogheriniová a komisař Hahn.

Rada přidružení zhodnotila celkový vývoj vztahů mezi EU a Ukrajinou v různých rovinách a uvítala ratifikaci stabilizační a asociační dohody většinou členských států EU.⁴³ Rada ocenila započaté reformy v oblasti decentralizace země, soudnictví, státní správy, protikorupčních opatření, reformy policie a energetiky. V souvislosti s decentralizací Rada přivítala přijetí nového programu EU na podporu decentralizace z 2. prosince, který má poskytnout Ukrajině celkově 97 milionů EUR (90 milionů EUR z rozpočtu EU, 6 milionů EUR od Německa a 1 milion EUR od Polska). Zároveň bude prosazována doplňková podpora na další reformy a obnovu správy a budování míru ve východní části Ukrajiny ve výši 10 milionů EUR.⁴⁴

Rada zdůraznila nutnost zahájení a důkladného provádění reforem v oblastech ústavy, boje proti korupci, soudnictví, veřejné správy, volebního zákona, decentralizace, sektoru civilní bezpečnosti, energetiky, správy veřejných financí a podpory podnikatelského prostředí. Jako pozitivní bylo zmíněno zapojení Ukrajiny do projektů a programů EU jako např. Kreativní Evropa nebo družicová navigace EGNOS a další. Vysoká představitelka Mogheriniová zároveň ocenila kroky směrem k liberalizaci vízového styku mezi Ukrajinou a EU.⁴⁵ Od 1. ledna 2016 bude mezi EU a Ukrajinou prozatímně uplatňována prohloubená a komplexní dohoda o volném obchodu (*DFCTA*). Rada v souvislosti s řešením konfliktu na východní Ukrajině zdůraznila podporu územní integrity celé Ukrajiny, odsoudila nezákonnou anexi Krymu, podtrhla nutnost dodržování Minských dohod všemi stranami a vyzvala k výměně všech rukojmích.⁴⁶

⁴² OHCHR.org: Report on the human rights situation in Ukraine 16 August to 15 November 2015, [ZDE](#).

⁴³ Přehled států, které dohodu již ratifikovaly, viz Rada EU: Ukraine Agreement – Consilium, [ZDE](#).

⁴⁴ Europea.eu: EU announces more than €100 million for Ukraine to support decentralisation reform and re-enforcement of local governance, 7. 12. 2015, [ZDE](#).

⁴⁵ Remarks by High Representative/Vice-President Federica Mogherini following the meeting of the EU-Ukraine Association Council, 7. 12. 2015, [ZDE](#).

⁴⁶ Rada EU: Společné tiskové prohlášení vydané po zasedání Rady přidružení mezi Evropskou unií a Ukrajinou, 7. 12. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Rada pro zahraniční věci dále prodloužila uplatňování omezujících opatření vůči Rusku až do konce července 2016.⁴⁷ Tato opatření byla zavedena nařízením Rady 833/2014/EU v červenci 2014 vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině.⁴⁸ Rada v červnu 2015 stanovila, že omezující opatření přestanou platit v prosinci 2015, pokud dojde k naplnění všech ustanovení Minských dohod.⁴⁹ Zpráva zvláštní monitorovací mise OBSE na Ukrajině uváděla v druhé polovině prosince 2015 další ozbrojené střety v okolí doněckého letiště.⁵⁰

ZÁVĚRY RADY K IRÁKU

Popis problematiky

Stabilita Iráku má více rovin významnosti. Kvůli radikálnímu hnutí Islámský stát je výrazně zhoršena bezpečnostní situace na Blízkém východě, dále potom v Evropě i celosvětově. Nestabilní bezpečnostní situace v zemi se dále projevuje jako jeden ze zdrojů zvýšeného migračního tlaku na evropské země.

Jednání v institucích EU

K situaci v zemi přijala Rada pro zahraniční věci (FAC) závěry na svém zasedání 14. prosince.⁵¹ Rada zdůraznila své dřívější stanovisko o plné podpoře jednoty, svrchovanosti a územní celistvosti Iráku. Rada opětovně vyzvala k dosažení trvalého míru, stability a bezpečnosti v zemi. Kromě aktivní ozbrojené akce k dosažení bezpečnosti je důležitá také vládní inkluzivní politika, která je jedním z klíčů k řešení krize. Rada, potažmo EU, vyzývá země regionu, aby podpořily iráckou vládu, v jejímž čele stojí Hajdar Abádí, ve snahách o obnovení dlouhodobého míru a boje proti terorismu. EU oceňuje premiéra Abádího za jeho snahy a reformy, které mají umožnit efektivní řešení politické krize v zemi.⁵² EU i nadále vyzývá úřady a hlavně politické síly v zemi, aby své reformní úsilí urychlily a konstruktivně spolupracovaly. K uklidnění situace v Iráku a k nastolení prosperity státu je také nutné znovuoživení dohody o výnosech z prodeje ropy mezi Irákem a Kurdistánem. V otázce Kurdistánu pak EU rovněž vyzývá strany působící v této oblasti, aby se pokusily o spolupráci a to především proto, že Kurdistán je důležitým partnerem v boji proti Islámskému státu.

EU pak odsuzuje veškeré porušování lidských práv a ničení kulturního dědictví, především radikálním hnutím Islámský stát. Činnost Islámského státu lze označit jako zločiny proti lidskosti, za které dané osoby musí nést odpovědnost. Na druhou stranu EU oceňuje pokrok, který byl učiněn v boji proti Islámskému státu a podporuje koalici států, které pomáhají v bojích v této oblasti. Je zde snaha zvýšit opatření proti financování terorismu a zefektivnit předávání informací k zabránění teroristických útoků v zahraničí.

EU i nadále prosazuje protiteroristickou strategii i z důvodu situace v Iráku.

Celková stabilizace země je v neposlední řadě podmínkou k návratu vnitřně vysídlených osob i osob, které se vydaly na cestu do evropských států. EU a některé její členské státy patří mezi

⁴⁷ Rada EU: Russia: EU prolongs economic sanctions by six months, 21. 12. 2015, [ZDE](#).

⁴⁸ Eur-lex: Nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině, [ZDE](#).

⁴⁹ Viz Přehled SZBP červen 2015, [ZDE](#).

⁵⁰ OSCE.org: Status Report as of 16 December 2015, [ZDE](#).

⁵¹ Rada EU: Závěry Rady o Iráku, 14. 12. 2015, [ZDE](#).

⁵² Na podzim 2015 byl přijat reformní balíček, jehož cílem je v první řadě boj proti korupci a zlepšení fungování státní administrativy.

K tomu viz Přehled SZBP říjen 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

hlavní dárce humanitární pomoci iráckému obyvatelstvu. EU má proto zájem na její efektivní distribuci. EU proto apeluje jednak na spolupráci s Kurdy k zajištění distribuce humanitární pomoci, jednak na rovnoměrné poskytování humanitární pomoci obyvatelům neohledě na rasu a náboženské vyznání.

ESVČ K SITUACI V BURUNDI

Popis problematiky

V Burundi panuje po prezidentských volbách vnitropolitické napětí. V první polovině prosince se i nadále nedařilo nastartovat společenský dialog, který zprostředkovává Uganda a který měl překonat povolební rozdělení společnosti. I nadále se opakovaly násilné střety mezi vládními jednotkami a ozbrojenci z opozičního tábora.

Africká unie a Východoafrické společenství oznámily vytvoření vojenské a policejní mise o síle 5 tisíc mužů za účelem ochrany civilistů a vytvoření prostředí vhodného k zahájení společenského dialogu.⁵³

Naposledy se EU k situaci v zemi vyjadřovala v listopadu 2015 prostřednictvím závěru Rady pro zahraniční věci (FAC).⁵⁴

Jednání v institucích EU

Vysoká představitelka Mogheriniová a komisař pro mezinárodní spolupráci a rozvoj Neven Mimica ve společném prohlášení z 19. prosince přivítali rozhodnutí Africké unie a Východoafrického společenství o vyslání Preventivní a ochranné mise Burundi (*African Prevention and Protection Mission in Burundi*, MAPROBU). EU podporuje aktivity Africké unie a rovněž cíle nově zřízené mise.⁵⁵

ESVČ 29. prosince přivítala zahájení společenského dialogu mezi jednotlivými společenskými proudy ve společnosti.⁵⁶ Ocenila ugandského prezidenta Yoweri Museveniho za zprostředkování dialogu, dále aktivity Africké unie a Východoafrického společenství. EU vyzývá všechny zúčastněné strany, aby se účastnily dialogu s cílem nalézt řešení současné situace.

VZTAHY SE ZEMĚMI STŘEDNÍ ASIE

Popis problematiky

V červnu 2015 přijala FAC Strategii EU pro Střední Asii. Dokument má rozvíjet vztahy se zeměmi na základě strategické důležitosti regionu – z obchodního, energetického a také bezpečnostního hlediska. Obdobně jako v případě revidovaných zásad Evropské politiky sousedství (ENP) strategie pro Střední Asii zdůrazňuje diferencovaný přístup, aby spolupráce odpovídala požadavkům jednotlivých států.⁵⁷

⁵³ Reliefweb.int: Burundi: Inter-Agency Monitoring Report, 22 December 2015, 22. 12. 2015, [ZDE](#).

⁵⁴ Přehled SZBP listopad 2015, [ZDE](#).

⁵⁵ ESVČ: Statement of the HR/VP Federica Mogherini and EU Commissioner for International Cooperation and Development, Neven Mimica, on the African Union Peace and Security Council decision on Burundi, 19. 12. 2015, [ZDE](#).

⁵⁶ ESVČ: Statement by the spokesperson on the re-launch of inter-Burundian dialogue in Entebbe on 28 December 2015, 29. 12. 2015, [ZDE](#).

⁵⁷ Přehled SZBP červen 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Sjednání dohody s Kazachstánem

Dne 21. prosince byla podepsána mezi EU a Kazachstánem dohoda o prohloubeném partnerství a spolupráci. Jednání o textu dohody byla zahájena v lednu 2015.⁵⁸ Dohoda představuje novou generaci dohod, které by postupně měly být sjednány se všemi státy v oblasti.⁵⁹ Výhody dohody spočívají v možnosti prohloubené spolupráce v ekonomické i politické oblasti (politický dialog, spolupráce v oblasti vnitra a spravedlnosti). V dohodě je kladen důraz na demokracii, právní stát, lidská práva a základní svobody, udržitelný rozvoj, spolupráci a zapojení občanské společnosti. Kvůli povaze regionu z hlediska celosvětové bezpečnosti se text věnuje také spolupráci mezi EU a Kazachstánem v oblasti boje proti terorismu, zákazu zbraní hromadného ničení. Obchodní část mimo jiné zjednodušuje zakládání a provozování obchodních společností, pohyb kapitálu, obchod energií, dále upravuje právo duševního vlastnictví a zadávání veřejných zakázek.⁶⁰

Podpis dohody umožňující prohloubenou politickou i ekonomickou spolupráci přichází v době, kdy se zemí navazují významné vztahy také Čína a prostřednictvím Euroasijské unie Rusko.⁶¹

Středoasijské setkání na ministerské úrovni

Dne 21. prosince také v Astaně proběhlo setkání vysoké představitelky Mogheriniové se zástupci středoasijských zemí na úrovni ministrů zahraničí (Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Uzbekistán, Turkmenistán).⁶² Předmětem jednání byla témata společného zájmu (boj proti terorismu, obchodní spolupráce). Zástupci středoasijských států měli možnost s vysokou představitelkou diskutovat o regionální strategii EU, kterou přijala Rada v červnu 2015. Ministři zahraničí ocenili závazek EU zvýšit finanční podporu regionu na více než 1 miliardu EUR pro období let 2014–2020. Finanční prostředky budou použity na rozvojové projekty. Dále ministři ocenili finanční příspěvky stejně jako celkové zapojení členských států EU v regionu. Strategie spolupráce s těmito zeměmi je založena na principu odpovědnosti a spolupráce, která cílí na vytvoření stabilního a bezpečného prostředí a udržitelného rozvoje v regionu. Výhodná ekonomická spolupráce mezi zúčastněnými státy a EU by měla být i nadále prohlubována.

⁵⁸ ESVČ: Press release: EU and Kazakhstan initial Enhanced Partnership and Cooperation Agreement, 20. 1. 2015, [ZDE](#).

⁵⁹ V případě Kazachstánu by dohoda měla nahradit dřívější dohodu o partnerství a spolupráci z roku 1999. Viz ESVČ: EU relations with Kazakhstan, [ZDE](#).

⁶⁰ ESVČ: EU and Kazakhstan sign Enhanced Partnership and Cooperation Agreement, 21. 12. 2015, [ZDE](#).

⁶¹ K tomu viz například Washingtonpost.com: In Central Asia, Chinese inroads in Russia's back yard, 27. 12. 2015, [ZDE](#).

⁶² ESVČ: European Union - Central Asia Ministerial Meeting, 21. 12. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady o změně nařízení Rady (ES) č. 1215/2009, kterým se zavádějí mimořádná obchodní opatření pro země a území účastníci se procesu stabilizace a přidružení zavedeného Evropskou unií či s tímto procesem spjaté, a o pozastavení jeho použitelnosti, pokud jde o Bosnu a Hercegovinu – [67/15](#)

Datum: 15. 12. 2015

Typ dokumentu: nařízení Evropského parlamentu a Rady

Obsah dokumentu: Předloženým nařízením se upravuje dřívější nařízení Rady (ES) č. 1215/2009, které zavedlo preferenční režim obchodní politiky s vybranými státy západního Balkánu s cílem politické a ekonomické stabilizace regionu.⁶³ Nově se zavádí prozatím chybějící možnost dočasného pozastavení uplatňování obchodních opatření v případě vážného a soustavného porušování lidských práv (základní pracovní práva, zásady demokracie a právního státu). Tato možnost má vést k rychlé a účinné reakci EU v případě, že v zemi, se kterou se uplatňuje preferenční obchodní režim, dojde k takovému porušení lidských práv. Dále se prodlužuje použitelnost nařízení až do 31. 12. 2020. Nařízení rovněž zohledňuje fakt, že od 1. 1. 2016 se uplatňuje dohoda o stabilizaci a přidružení s Bosnou a Hercegovinou (to je však podmíněno ještě tím, že Bosna a Hercegovina zahájí jednání o její úpravě kvůli přistoupení Chorvatska k EU).

⁶³ Nařízení Rady (ES) č. 1215/2009 ze dne 30. listopadu 2009, kterým se zavádějí mimořádná obchodní opatření pro země a území účastníci se procesu stabilizace a přidružení zavedeného Evropskou unií či s tímto procesem spjaté, 30. 12. 2011, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz